
Broj: 03/6-50-14-12- /15
Datum: 21.7.2015.

PREDMET: Izvještaj s održane Konferencije „ Ostvarivanje i zaštita ljudskih prava i sloboda, kroz zakonodavni okvir, trenutno stanje i planove institucija BiH, u oblasti ljudskih prava“, s prijedlogom zaključaka

Zajednička komisija za ljudska prava Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, organizirala je dvodnevnu konferenciju „ Ostvarivanje i zaštita ljudskih prava i sloboda, kroz zakonodavni okvir, trenutno stanje i planove institucija BiH, u oblasti ljudskih prava“, koja je održana 22. i 23. juna 2015. godine, u Etno selu „Stanišići“ kod Bijeljine.

Konferencija je održana uz podršku partnerskih međunarodnih organizacija i to: Misije OSCE-a u BiH, Misije UN-a u BiH i Delegacije Evropske unije u BiH.

U ime Zajedničke komisije i Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, u radu konferencije učestvovali su: Borislav Bojić, predsjedavajući Zajedničke komisije, Maja Gasal Vražalica, Damir Arnaut i Lazar Prodanović, članovi Zajedničke komisije, Diana Zelenika, druga zamjenica predsjedavajućeg Komisije za ravnopravnost spolova Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, Boško Šiljegović, parlamentarni vojni povjerenik, Emina Jahić, sekretarka Zajedničke komisije i Branislava Vignjević, stručna savjetnica u Uredu sekretara Zajedničke komisije za ljudska prava.

Na konferenciju su pozvani nadležni ministri i zamjenici, kao i direktori institucija Bosne i Hercegovine nad kojima se sprovodi nadzor. Kao gosti pozvani su i predstavnici entitetskih parlamentarnih odbora koji se bave ljudskim pravima, kao i Brčko Distrikta (po jedan predstavnik).

U radu Konferencije su učestvovali predstavnici:

1. SEKTORA LJUDSKIH PRAVA, i to:

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH:

- Semiha Borovac, ministarka za ljudska prava i izbjeglice
- Predrag Jović, zamjenik ministra za ljudska prava i izbjeglice BiH
- Mario Nenadić, pomoćnik ministra za ljudska prava i izbjeglice

- Nina Mišković, šefica kabineta Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice
- Kenan Sarač, savjetnik ministrice za ljudska prava i izbjeglice BiH

Ured agenta Vijeća ministra BiH pred Evropskim sudom za ljudska prava

- Zikreta Ibrahimović, zamjenik agenta Vijeća ministara BiH pred Evropskim sudom za ljudska prava

Fond za povratak

- Mladen Božović, direktor Fonda za povratak

Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH

- Jasminka Džumhur, ombudsmenka za ljudska prava BiH
- Alemdina Karić, stručna savjetnica Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH

Ombudsman za djecu Republike Srpske

- Nada Grahovac, ombudsmen za djecu

2. MINISTARSTVO SIGURNOSTI, i to:

Ministarstvo sigurnosti BiH:

- Mijo Krešić, zamjenik ministra sigurnosti
- **Služba za poslove sa strancima**
- Muris Selimović, šef odjela za readmisiju

3. MINISTARSTVO CIVILNIH POSLOVA BIH

- Zlatko Horvat, sekretar Ministarstva civilnih poslova BiH
- Damir Dizdarević, pomoćnik ministra Ministarstva civilnih poslova BiH

4. DRUGIH INSTITUCIJA nad kojima Zajednička komisija provodi parlamentarni nadzor

Agencije za zaštitu ličnih podataka u BiH:

- Petar Kovačević, direktor Agencije za zaštitu ličnih podataka u BiH

Institucije ombudsmena za zaštitu potrošača u BiH:

- Ljubica Čolović, pomoćnica ombudsmena za zaštitu potrošača u BiH

Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje u BiH:

- Marija Naletilić, pomoćnica direktora
- Jasminka Nalo, stručna savjetnica

Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta BiH:

- Velimir Jukić, zamjenik direktora

Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja:

- Ranko Grahovac, pomoćnik direktora

5. ENTITETSKIH ZAKONODAVNIH I IZVRŠNIH ORGANA koji se bave pitanjima zaštite ljudskih prava

Narodna skupština Republike Srpske

Odbor za zaštitu prava izbjeglica, raseljenih lica i povratnika Narodne skupštine Republike Srpske

- Senad Bratić, predsjedavajući Odbora za zaštitu prava izbjeglica, raseljenih lica i povratnika Narodne skupštine Republike Srpske
- Aleksandra Jasnić, sekretarka odobora Odbora za zaštitu prava izbjeglica, raseljenih lica i povratnika Narodne skupštine Republike Srpske

Gender centar za jednakost i ravnopravnost polova Vlade Republike Srpske

- Mirjana Lukač, direktorica Gender centara za jednakost i ravnopravnost polova Vlade Republike Srpske

Parlament Federacije Bosne i Hercegovine

Komisija za zaštitu ljudskih prava i sloboda Parlamenta Federacije BiH

- Munib Jusufović, predsjedavajući Komisije za zaštitu ljudskih prava i sloboda Parlamenta Federacije BiH
- Vesna Švancer, član Komisije za zaštitu ljudskih prava i sloboda Parlamenta Federacije BiH

Komisija za pitanja mladih i sloboda Parlamenta Federacije BiH

- Elzina Pirić, predsjedavajuća Komisije za pitanja mladih sloboda Parlamenta Federacije BiH

Etička komisija Parlamenta Federacije BiH

- Zdravko Kuzman, predsjedavajući **Etičke komisije Parlamenta Federacije BiH**
- Danka Bevanda, sekretarka Etičke komisije Parlamenta Federacije BiH

Odbor za povratak izbjeglih i raseljenih osoba Parlamenta Federacije BiH

- Saša Mitrović, član Odbora za povratak izbjeglih i raseljenih osoba Parlamenta Federacije BiH

Odbor za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Parlamenta Federacije BiH,

- Ilhan Bušatlić, predsjedavajući Odbora za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Parlamenta Federacije BiH

Komisija za jednakopravnost spolova Parlamenta Federacije BiH,

- Suzana Galić, član Komisije za jednakopravnost spolova Parlamenta Federacije BiH

Odbor za rad i socijalnu zaštitu Parlamenta Federacije BiH,

- Radoš Oliver, član Odbora za rad i socijalnu zaštitu Parlamenta Federacije BiH,
- Habiba Zukić, sekretarka Odbora za rad i socijalnu zaštitu Parlamenta Federacije BiH,
- Almedina Livnjak, sekretarka Komisije za pitanja mladih Parlamenta Federacije BiH,

BRČKO DISTRIKT

Komisija za zaštitu ljudskih prava Skupštine Brčko Distrikta

- Lidija Ljubojević, predsjedavajuća Komisije za zaštitu ljudskih prava Skupštine Brčko Distrikta

Komisija za rad, zdravstvo i socijalnu zaštitu Skupštine Brčko Distrikta,

- Petar Vrhovac, član Komisije za rad, zdravstvo i socijalnu zaštitu Skupštine Brčko Distrikta,

Komisija za mlade Skupštine Brčko Distrikta,

- Srđan Blažić, član Komisije za mlade Skupštine Brčko Distrikta,

Komisija za sprovođenje Kodeksa ponašanja zastupnika

- Vukašin Panić, član Komisije za sprovođenje Kodeksa ponašanja zastupnika Skupštine Brčko Distrikta,

Komisijae za borbu protiv korupcije Skupštine Brčko Distrikta

- Milan Purić, član Komisije za borbu protiv korupcije Skupštine Brčko Distrikta
- Ivona Stanković, stručna savjetnica za skupštinske komisije Skupštine Brčko Distrikta

-

6. MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE U BIH

Misija OEBS-a u BiH:

- Fermin Cordoba, zamjenik direktora Odjela za ljudsku dimenziju
- Nermin Tipura, pravni savjetnik Odsjek za demokratsko upravljanje
- Vildana Bakšić, Odsjek za demokratsko upravljanje
- Džihana Hajdarpašić – Misirlić, Odsjek za demokratsko upravljanje
- Adnan Kadribašić, pravni savjetnik Odsjek za podršku rada parlamenata BiH i Odsjek za ljudska prava
- Gordana Ivanović, pravna savjetnica Odsjek za obrazovanje
- Marita Barreiro Kazifo, savjetnica
- Nedim Hogić, službenik za politička pitanja
- Alma Smailović, pravni savjetnik

UNICEF

- Ayman Abulaban, vršilac dužnosti UN rezidentnog koordinatora u BiH
- Nela Kačmarčik, predstavnica

UNDP U BIH

- Namik Hadžalić, UN program menadžer
- Klaudija Kuljuh, program menadžer
- Ajla Memišević, predstavnica UNCRO

UNHCR

- Sabina Čejović, savjetnica
- Ljiljana Kokotović, savjetnica za međunarodnu zaštitu

DELEGACIJE EVROPSKE UNIJE U BIH

- Umerr Al-Khatib, predstavnik EURS
- Majara Ribar, predstavnica EURS/EU DEL
- Dženita Namgarlija, predstavnica EUSR
- Zsofija Czoma, Twinning rezidentni ekspert

OHR

- Jelena Despot, politički savjetnik, Političko-ekonomski odjel Ured visokog predstavnika

AMBASADA SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA U BIH

- Ante Miliša, predstavnik Ambasade
- Cyndi Waite, stažista u Ambasadi

7. NEVLADIN SEKTOR

- Ivan Vasić, predstavnik Centra civilnih inicijativa Bijeljina
- Predrag Ristić, pravni savjetnik Account

Nakon uvodnog izlaganja Borislava Bojića, predsjedavajućeg Zajedničke komisije za ljudska prava, koji je naglasio ciljeve održavanja konferencije, učesnicima konferencije obratili su se Fermin Cordoba, zamjenik direktora Odjela za ljudsku dimenziju, OSCE, Ayman Abulaban, vršilac dužnosti UN rezidentnog koordinatora u BiH i Thomas Busch, šef Političkog odjela, Delegacija Evropske Unije u BiH.

Rad se odvijao prema utvrđenom programu, a izlaganja svih učesnika sadržana su u neautoriziranom transkriptu Konferencije, koji čini sastavni dio ovog izvještaja.

I. ANALIZA STANJA LJUDSKIH PRAVA U BIH

Zajednička komisija za ljudska prava Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, nadležna je da, u skladu sa poslovnica oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, razmatra sva pitanja koja se odnose na ostvarivanje ljudskih prava i osnovnih sloboda, zagarantovanih Ustavom BiH i zakonodavstvom BiH, te da sprovodi parlamentarni nadzor s ciljem unapređenja efikasnosti, transparentnosti i funkcionalnosti, praćenjem zakonitosti i usklađenosti rada nadziranih institucija u pogledu ostvarivanja ljudskih prava. Sprovođenje parlamentarnog nadzora zasnovano je na principima ustavnosti, zakonitosti, demokratičnosti te poštovanju ljudskih prava. Konferencija je organizovana s ciljem utvrđivanja trenutnog stanja ljudskih prava u Bosni i Hercegovini, sagledavanju problema i pronalasku rješenja za poboljšanje ljudskih prava u BiH, te praćenje realizacije zaključaka, koji će proizaći sa konferencije.

S obzirom na nadležnosti Zajedničke komisije, na početak rada zakonodavne i izvršne vlasti, bilo je neophodno napraviti presjek stanja u oblasti ljudskih prava u Bosni i Hercegovini, te sa institucijama koje se bave ljudskim pravima sagledati probleme i poboljšati stanje ljudskih prava u BiH.

Iskazana je zahvalnost Semih Borovac, ministrici za ljudska prava i izbjeglice BiH, koja je sa cijelim svojim timom, vrlo kvalitetno obradila ovu oblast, a što se odražava na veoma dobru komunikaciju sa Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice BiH, kao i Miji Krešiću, zamjeniku ministar sigurnosti BiH, Jasminki Džumhur, ombudsmanki za ljudska prava BiH,

Petru Kovačeviću, direktoru Agencije za zaštitu ličnih podataka BiH i drugim učesnicima konferencije.

Međutim, sa žaljenjem je konstatovano da se ministar civilnih poslova Bosne i Hercegovine, niti zamjenik ministra civilnih poslova, nisu odazvali pozivu da učestvuju u radu Konferencije. Predsjedavajući Zajedničke komisije, se uz saglasnost prisutnih članova Zajedničke komisije, zahvalio sekretaru Ministarstva civilnih poslova BiH i pomoćniku ministra civilnih poslova BiH, što prisustvuju Konferenciji, zamolio ih da svoje prezentacije predaju Zajedničkoj komisiji, koja će iste uz prisustvo ministra ili zamjenika ministra zajedno razmotriti.

Članovi Zajedničke komisije zauzeli su principijelan stav, da se parlamentarni nadzor ne može provoditi bez prisustva resornih ministara ili zamjenika, koji treba da prihvate Zajedničku komisiju za ljudska prava, kao partnera na istom zadatku

1. MINISTARSTVO ZA LJUDSKA PRAVA I IZBJEGLICE BIH

Ministrica za ljudska prava i izbjeglice BiH, zahvalila se na pozivu za učestvovanje u radu Konferencije, na prilici da ukaže na sve poteškoće u ostvarivanju i zaštiti ljudskih prava, posebno kroz zakone, te da predloži Zajedničkoj komisiji određena rješenja, koja će unaprijediti međusobni rad. Izrazila je i zadovoljstvo što su na Konferenciji, prisutni i predstavnici entiteta i Brčko Distrikta, jer se na ovaj način može ostvariti bolja komunikacija, te da se razgovara i o koordinaciji koja je neophodna na provedbi zakona i preporuka, kako od strane Parlamentarne skupštine BiH tako i od različitih komiteta UN-a i Vijeća Evrope koje su obavezujuće za Bosnu i Hercegovinu. Ministrica se kritički osvrnula na rad ministarstva, prvenstveno u cilju unapređenja rada, posebno istakavši opterećenost poslovima, koji ne čine suštinu rada ministarstva, koji ne proizilaze iz njegove osnovne funkcije, a to je da obezbijedi ostvarivanje pristupa prava i praćenje pristupu tog prava na adekvatan način kako se to traži od njega i o tome informiše javnost, prezentira, promovira i daje prijedloge mjera.

S tim u vezi ukazala je na sledeće:

- 1. Zakon o zabrani diskriminacije** - Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice, nadležno je da prati provođenje ovog zakona, te da jednom godišnje izvještava Parlamentarnu skupštinu o pojavama diskriminacije. Međutim od 2009. godine, do danas nije urađen navedeni izvještaj, kao razlog, naveden je problem oko uspostave centralne evidencije podataka. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice nema podatke o tome da li su zakoni i opšti propisi u BiH usklađeni sa ovim zakonom--razlog nedovljna posvećenost realizaciji obaveza iz zakona, a više usmjerenost prema realizaciji projekata u ovoj oblasti. **Zaključeno je se mora prvenstveno pristupiti, izvršavanju svojih osnovnih obaveza i funkcija, provođenju zakona, a realizaciju projekata, koji su prije svega usmjereni na povratak, na poštivanje ljudskih prava i drugih, ostaviti da radi neko drugo tijelo ili posebna agencija, kao u zemljama u regionu koje imaju posebne agencije koje se bave projektovanjem odnosno realizacijom projekata iz ove oblasti.** Međutim i u ovoj oblasti postoje

problemi, koji se javljaju na prikupljanja podataka i nepostojanju metodologije praćenja preporuka koje BiH dobijae od strane pojedinih komiteta.

2. **Univerzalni periodični pregled stanja ljudskih prava UPR** – ne radi se na sistematičan način, nego na osnovu podataka koje dostave nadležne institucije, tako da izvještaj sadrži samo podatke šta je ko uradio. Zbog toga se ne prezentiraju izvještaji o ljudskim pravima, o pojavama kršenja ljudskih prava. Prijedlog – da se donese zakon na nivou države, kojim će se propisati obaveza izvještavanja, sačinjavanja izvještaja, zatim praćenje preporuka, odgovornost institucija za izvršenje preporuka.
3. **Zakon o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica.** Ministarstvo je nadležno za provođenje ovog Zakona, te bi u narednom periodu trebalo pristupiti izradi Izmjena i dopuna ovog zakona, odnsono jasno precizirati ulogu Ministarstva u pogledu izvršavanja mjera koje ono može da preduzme da bi preduprijedilo određeno stanje u kršenju, konkretno prava i sloboda na poštivanju vjere. Ministarstvo je bilo u obavezi da donese uputstvo o primjeni ovog Zakona, koje do danas nije doneseno.
4. **Zakon o nestalim osobama** - je donesen 2004. godine i njime su uređena načela za unapređenje procesa traženje nestalih, definisana je kategorija nestale osobe. Ministarstvo je nadležno da vrši nadzor nad primjenom ovog Zakona, uočen je problem u upravljačkoj strukturi Instituta za nestale osobe, osam godina nije izvršen izbor direktora, Upravni obor već šest mjeseci se ne sastaje, Nadzorni odbor takođe nije u punoj funkciji, pokušaj ICMP da se ove odredbe i sporazum koji ICMP ima zaključen sa Vijećem ministara BiH, u pogledu upravljačke strukture, redefiniše. Ministarstvo je nadležno da vrši nadzor, ali bez pomoći Parlamentarne skupštine BiH, kao zakonodavca, neće moći riješiti ovaj problem, odnosno trebalo bi uraditi izmjene i dopune ovog zakona. Fond koji je po ovom Zakonu trebao da bude uspostavljen nije još uspostavljen. Ministrica smatra da bi Parlament trebao da zauzme stav da o svim zakonima koje je donio i odredio organ da prati realizaciju tog zakona, bilo po pravu nadzora ili samo praćenja ili bilo kojeg ovlaštenja koje je dao, treba da ima izvještaje od tog organa putem Vijeća ministara, ne samo kroz izvještaj o radu, U narednom periodu potrebno je promijeniti kurs prema odnosu izvršna vlast, zakonodavna, u pogledu izvještavanja i to po onim funkcijama koja imaju određena ministarstva, konkretno Ministarstvo za ljudska prava kada je u pitanju realizacija provođenje zakona.
5. **Zakon o društvu Crvenog krsta/križa.** Ministarstvo, vrši nadzor nad zakonitošću rada Društva Crvenog križa, te bi o tome trebao da obavijesti i Vijeće ministara i Parlament. Naravno ni ovo se ne događa. Trebali bi uraditi reviziju svih zakona, koji su ranije doneseni, odnosno potrebno je usklađivanje i sa standardima EU i svim onim na što nas upućuje Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju.
6. **Zakon o ombudsmanu za ljudska prava,** Radna grupa uz pomoć OSCE-a i drugih međunarodnih organizacija, delegacije EU, radi na izmjenama zakona, u okviru koga će biti riješen i nacionalni preventivni mehanizam.

7. **Zakonu o zaštiti pripadnika nacionalnih manjina** Izrada Strateške platforme za rješavanje pitanja nacionalnih manjina u BiH, je u u Izvještaju o napretku navedena kao nerealizirana obaveza BiH. **Problem je dobivanje saglasnosti entiteta** na ova dokumenta. **Prijedlog da se o tome izvjestite Vijeće ministara i Parlament, da takvi materijali ne stoje negdje u interesornoj grupi ili u Ministarstvu.**
8. **Akcioni plana Vijeća Evrope 2015. –2017.** – prijedlog da Parlament usvoji planove na realizaciji ovog Akcionog plana Vijeća Evrope za BiH, **neophodno je da se uključe svi parlamenti i institucije u BiH.**
9. **Odbor za Rome**- kad su u pitanju Romi, BiH bilježi značajne rezultate na ovom planu.
10. **Vijeće za djecu** radi kao savjetodavno, Vijeća ministara je 21.05.2015. usvojilo Akcioni plan za djecu, koji je baziran na neizvršenim zadacima iz prethodnog plana i aktivnosti iz preporuka koje prate konvencije koje se odnose, posebno Konvencija o pravu djeteta. **Potrebno je navedeni akcioni plan dostavi Parlamentarnoj skupštini BiH, na razmatranje.**
11. **Pitanje invalida** uvrstiti prava invalida i pratiti ostvarivanje njihovih prava **U zakonu o zabrani diskriminacije.**
12. **Smjernice za sprovođenje Svjetskog programa za obrazovanje o ljudskim pravima u BiH.** Smjernice još nisu pripremljene rok do 15. novembra 2015.
13. **Izbjeglja i raseljena lica,** provedba Aneksa 7 Dejtonskog mirovnog sporazuma, Zakon o izbjeglicama i raseljenim licima i na osnovu kojeg smo mi donijeli i Strategiju i revidirali strategiju i Akcioni plan za izvršenje Strategije, pa praktično i Zakona i Aneksa. Ono što je obaveza Ministarstva za ljudska prava kada je u pitanju Zakon i kad je u pitanju Revidirana strategija jeste izvještavanje Parlamenta o ciljevima iz Strategije i Akcionog plana. **Posljednje tri godine nije bilo izvještaja prema Parlamentu i Parlament je uskraćen za ova prava, ova izvještavanja, tako da praktično se nije, iako je jel' Akcioni plan već istekao on je važio do '14. nismo izvršili ovu obavezu prema Parlamentu. Regionalni stambeni** **Potrebno je znači uraditi izmjene Zakona o izbjeglim i raseljenim licima, jer se sada pojavljuje novi problem integracija, integriranje izbjeglih i raseljenih lica, povratnika u lokalne zajednice, što je jedan drugi aspekt pogleda na Zakon o izbjeglim i raseljenim licima.**
14. **Inicijativa za donošenje zakona o iseljeništvu.**
15. **Zakonu o ravnopravnosti spolova,** ovo je jedina oblast o kojima je Parlament informiran.

Prijedlog zaključaka::

- Da se donese zakon, kojim bi se regulisalo pitanje nadzora nad provođenjem zakona, odnosno kojim bi se regulisao način praćenja i izvještavanje i realizacija preporuka, da dogovorimo se kad je u pitanju nadzor koliko puta ćemo mi po domaćem zakonodavstvu regulisati(?) Parlament, hoćemo li jednom, dva puta u mandatu, možda je puno svaka godina, to je opredjeljenje godišnje, dva puta u toku mandata i prijedlog je
- da zajednički napravimo plan kako bi realizirali ove probleme, krupne na kojim se ukazuje da se krše ljudska prava u BiH, dakle kao predmeti diskriminacije i segregacije, kako se ono baš teškim riječima opisuju ova dva pojavna oblika kršenja ljudskih prava i

- određivanje strateških ciljeva na komisijama prije nego što se krene u postupak izrade zakona, kako bi postigli konsenzus o politici koju taj zakon treba da reguliše.
- Da se programske aktivnosti realiziraju

2. FOND ZA POVRATAK

Fond za povratak BiH, je osnovan kao samostalna upravna organizacija zadužena za finansijsku realizaciju projekata koje svojom odlukom odobri Komisija za izbjeglice i raseljena lica. Fond za povratak djeluje od 2005. godine i od tada do sada je potrošio, odnosno finansijski realizovao odobrenih projekata preko 200 miliona KM. Ti projekti koji su realizovani uglavnom su obnova individualnih stambenih jedinica, objekata kolektivnog stanovanja, projekti elektrifikacije, projekti komunalne strukture, projekti socijalne infrastrukture, interventne potrebe određenih korisnika koji su u datom trenutku bili ugroženi.

Fond za povratak svoj izvještaj podnosi, Komisiji za izbjeglice i raseljena lica, polugodišnje i godišnje, zatim Vijeću ministara, i kroz ove zbirne izvještaje koje Vijeće ministara sačinjava, ti izvještaji se dostavljaju i na Parlament na razmatranje. Kontrolu finansijskog poslovanja Fonda o utrošku sredstava svake godine vrši Ured za reviziju finansijskog poslova institucija BiH, kako sredstava za tekuće poslove Fonda, tako i udruženih ili kreditnih sredstava namijenjenih za projekte obnove i rekonstrukcije za izbjeglice i raseljena lica. Paralelno s ovim cijeli proces od izbora projekata, izbora korisnika, izbora izvođača, procedure u smislu Zakona o javnim nabavkama, vrši Sektor za monitoring i dostavlja izvještaje po tome pitanju. To je još jedna dodatna kontrola cijelog ovog sistema.

Ukazano je na sporu implementaciju projekata. **Preporuka da se dogradi sistem procedure za donošenje odluka krajnjeg korisnika i ubrzavanje procesa implementacije projekata.**

3. URED AGENTA VIJEĆA MINISTARA BIH PRED EVROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA

Zikreta Ibrahimović, zamjenica Zastupnika/agent, naglasila je da se zastupnik/agent u svakoj državi bira odmah nakon što država ratificira Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, Naša zemlja je kasnila sa odabirom agenata i njihovim imenovanjem i dostavljanjem o tome informacija Evropskom sudu za ljudska prava, tako da je Ured zastupnika počeo zvanično sa radom od 01. jula 2006. godine imenovanjem zastupnika i zamjenika zastupnika. U skladu sa Odlukom o zastupniku i njegovom Uredu koje je donijelo Vijeće ministara, dvije su osobe akreditirane pred Evropskim sudom za ljudska prava i one sve predmete u slučaju kada građani BiH i druge osobe pod jurisdikcijom BiH, povodom kršenja ljudskih prava, obrate se Evropskom sudu za ljudska prav.

Problem u radu Ureda, predstavlja saradnja sa institucijama koja je propisana Odlukom i koja bi, u narednom nekom periodu trebala da nađe svoje mjesto u zakonu. Još veći od toga, je **problem sa realizacijom presuda, izvršenjem presuda Evropskog suda.** Pravni okvir za

realizaciju presuda Evropskog suda za ljudska prava daje Komitet ministara Vijeća Evrope počev od pravila rada tog Komiteta pa do niz niže rangiranih akata i metodologija. Prema tim aktima i metodologijama država je dužna da konačne presude koje su donesene protiv nje, izvršava, znači pojedinačne mjere u roku od tri mjeseca ili da u istom roku obavijesti Komitet ministara kada će da izvrši te pojedinačne mjere. A kad se radi o opštim ili generalnim mjerama taj rok je šest mjeseci u kojem država ili treba već provesti te opšte mjere, koje se obično tiču ili izmjena zakona ili izmjena prakse u vezi sa uočenim povredama, a tiču se većeg broja državljana i osoba pod jurisdikcijom, koje se osobe tiču ili da u istom tom periodu dostavi Akcioni plan koji bi trebao da ima tačne rokove, tačan tajming kada će država da ispravi te povrede i da ih, tako da se jednom zauvijek to pitanje riješi.

U prevazilaženju ovog problema potrebna je i pomoć Zajedničke komisije za ljudska prava. Mnoge države članice već imaju takvu praksu da o pitanjima izvršenja informišu ovakve komisije pri parlamentima, jer je to jedan vid preporučenog uključivanja parlamenta u problematiku, poštivanja međunarodnih obaveza, a izvršenje presuda Evropskog suda za ljudska prava nije ništa drugo nego mjera za poštivanje, zapravo međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine.

4. INSTITUCIJE OMBUDSMENA ZA LJUDSKA PRAVA BIH

U uvodnom obraćanju, Jasminka Džumhur, ombudsmanka za ljudska prava u BiH, izrazila je zadovoljstvo da je Zajednička komisija kreirala prostor za razgovor između nositelja najvećih dužnosti u oblasti ljudskih prava, jer takva jedna komunikacija već duže vrijeme je izostala, a kada nema komunikacije često dolazi do situacija da ne razumijemo dovoljno jedni druge.

Kao prvi segment, prezentirano je stanje ljudskih prava, drugi segment su specijalni izvještaji, kroz koje je prepoznato da određeni broj individualnih žalbi ukazuje na sistemska kršenja ljudskih prava i treći veoma značajan segment je pitanje osnovnih prepreka zbog čega nemamo efikasniju primjenu standarda ljudskih prava u BiH. Naravno, tu su i drugi indikatori kao pitanje implementacije preporuka UN tijela, UPR-a, individualnih odluka međunarodnih tijela po individualnim žalbama, pitanje presuda Evropskog suda, pitanje odluka Ustavnog suda i Mišljenje Venecijanske komisije.

Institucija ombudsmana za ljudskih prava u BiH, je nacionalni mehanizam za zaštitu ljudskih prava i akreditovani su u statusu A, što znači da do sada u cjelosti djeluju u skladu sa Pariškim principima koji su međunarodni okvir za akreditaciju svih nacionalnih institucija ljudskih prava. A to znači da mandat ne uključuje samo zaštitu nego uključuje i promociju i prevenciju kršenja ljudskih prava i naravno veoma je značajan i u procesu akreditacije gleda se na oba segmenta. Značajan dio mandata se odnosi na obavezu iniciranja izmjena zakonskih propisa i naravno pored toga što je ovo centralna institucija za zaštitu ljudskih prava, Institucija ombudsmana je i centralna institucija za zabranu od diskriminacije shodno zakonu iz 2009. godine. U procesu donošenja zakona o ombudsmanu, koji bi trebao da da mandat da su nacionalni preventivni mehanizam i centralna su institucija za zaštitu slobode pristupa informacijama.

PRIJEDLOG PREPORUKA

- potrebno je izraditi zaista strateški dokument ljudskih prava u BiH, to je preporuka i UN tijela.

- Potrebno je jačati koordinaciju shodno odredbama Zakona o ministarstvima, u segmentu sigurnosti, Ministarstvo sigurnosti, u segmentu ekonomskih i socijalnih prava, Ministarstvo civilnih poslova, Ministarstvo ljudskih prava, koordinacija između entiteta i države mora biti zaista vezana na sadržajima iz domena nadležnosti.,
- Donošenje Zakona o izvršavanju odluka međunarodnih tijela, okončanje reforme institucije ombudsmana da se time riješi pitanje NPM-a i pitanje da se osigura dalje razvoj ombudsmena
- UNDP-i je uradio procjenu rada, odnosno pregled stanja u Instituciji ombudsmana za ljudska prava, koja je dostavljena Ministarstvu za ljudska prava, a koja treba biti dostavljena i Parlamentarnoj skupštini BiH.
- Utvrditi mehanizme za provjeru usklađenosti zakona sa Zakonom o zabrani diskriminacije, Zakonom o ZOSP-ju.
- Pitanje konsultativnog tijela između države, entiteta i Brčko Distrikta, građenje mehanizma za realizaciju preporuka institucija ombudsmena, da li će to biti na principu dvomjesečnog ili tromjesečnog sastanka, veoma je važno da se takvo jedno tijelo uspostavi.
- Razmotriti inicijativu za ukidanje upravnih i nadzornih odbora, u ovakvoj formi oni su balast za cjelokupno društvo.
- Pitanje donošenja provedbenih akata za provođenje zakona, koji se često ne izrade.
- Prijedlog Zajedničkoj komisiji za ljudska prava, za organiziranje posebne sjednice na temu „Nadzor nad sprovođenjem zakona i inspeksijski nadzor“.
- Pitanje uspostave registra uposlenika u svim institucijama, prvenstveno institucijama na nivou države i entiteta.
- Reforma radnog zakonodavstva.
- Potrebno je izraditi kompilaciju Preporuka UN komiteta i UPR-a, uz podršku UNDP što bi predstavljao dokument za izradu Akcionog plana.

5. MINISTARSTVO SIGURNOSTI BIH

Mijo Krešić, zamjenik ministra sigurnosti BiH, istakao je da su nadležnosti Ministarstva sigurnosti BiH, su proistekle iz Zakona o Vijeću ministara, Zakona o ministarstvima, su proširene, kada su osnovane nove upravne organizacije u sastavu Ministarstva sigurnosti, kroz reformu policijske strukture u BiH i to: zaštita međunarodnih granica, sprečavanje i otkrivanje počinitelja kaznenih djela terorizma, trgovine drogom, krivotvorenje valuta, svih vidova organiziranog kriminala, međunarodna suradnja, zaštita objekata i osoba, prikupljanje i korištenje podataka, organizacije i usuglašavanje entitetskih ministarstava unutarnjih poslova Brčko Distrikta, provedbu međunarodnih obveza i suradnju, provođenje politike useljavanja i azila u BiH, utvrđivanje procedura i način organizacije službe vezano za kretanje i boravak stranaca, pružanje potpore policijskim tijelima BiH, školovanje, stručno usavršavanje i forenzička ispitivanja.

Sektor za borbu protiv terorizma, organiziranog kriminala, korupcije, ratnih zločina i zlouporabe narkotika je strukturiran iz tri odjela – Odjel za borbu protiv organiziranog kriminala i korupcije, Odjel za borbu protiv terorizma i ratnih zločina i Odjel za borbu protiv

narkotikai sve se fokusira na poštivanje ljudskih prava. Kod donošenja strategija, utvrđivanja akcijskih planova, politika, isključivo se poštuje i radi se u skladu sa Ustavom BiH i svim pozitivnim zakonskim propisima, međunarodnim sporazumima, ugovorima koji su preuzeti i sukladno Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima i temeljnim slobodama, koja je sastavni dio Ustava BiH.

Svi dokumenti koji se rade, u samoj proceduri pripreme kroz formiranje komisija, za izradu ovih prijedloga dokumenata, prolaze provjeru usuglašenosti sa Ustavom i bilo kakve sumnje na neusklađenost provedbe mjera s ljudskim pravima i slobodama, ti dokumenti se automatski suspendiraju, odnosno korigiraju se odredbe koje mogu imati elemente gdje bi moglo doći do povrede ljudskih prava.

Najčešća kaznena djela kada je u pitanju zločin iz mržnje su: prema povratničkim zajednicama, prema vjerskim i sakralnim objektima, prema pripadnicima seksualnih manjina i prema pripadnicima Roma. To su najranjivije, najosjetljivije kategorije i u tom pravcu poduzimaju se određene aktivnosti preko ukupnog sigurnosnog sektora.

Tgovina ljudima i krijumčarenje ljudima, su oblici organiziranog kriminala, gdje dolazi do narušavanja ljudskih prava. Trgovina ljudima uključuje silu, prijetnju, zlouporabu i eksploataciju, kao takva je kriminal protiv pojedinca. Krijumčarenje ljudima je protuzakonito, a poslovna aktivnost u suštini predstavlja plaćenu uslugu i kao takva je kriminal protiv države.

Trgovina ljudima, koja ima obilježja krijumčarenje migranata, znači različitost u prekograničnosti u cilju u volji, u trajanju. Broj žrtava trgovine ljudima, identificiran u BiH, od '99.godine do 2013.godine, ima blagi trend opadanja. Kada je u pitanju trgovina ljudima, i rute koje vode kroz BiH, svi međunarodni pokazatelji su, da je BiH tu napravila značajan iskorak i značajan napredak i Stejt department se svake godine očituje oko toga i BiH je stavio u status ne visoko rizične države, kada je u pitanju trgovina ljudima.

Saradnja s međunarodnom zajednicom je ovdje vrlo važna, preuzete su obveze koje proističu iz Protokola UN-a, konvencija i različitih protokola i to je ono što je integrirano u naše zakonodavstvo. Uspostavljene su evidencije, vode se statistički podaci i dostavljaju se međunarodnim organizacijama

6. SLUŽBA ZA POSLOVE SA STRANCIMA

Služba za poslove sa strancima je upravna organizacija u sastavu Ministarstva sigurnosti sa operativnom samostalnošću, ima svoj budžet i samostalno djeluje u rješavanju pitanja iz nadležnosti, osnovane radi obavljanja administrativnih poslova, administrativno-upravnih, inspeksijskih poslova propisanih Zakonom o kretanju i boravku stranaca i azilu. Nadležnosti su propisane Zakonom o Službi za poslove sa strancima i ti se poslovi provlače kroz odredbe Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu, koji je u potpunosti usklađen sa Ustavom, EU zakonodavstvom, uključujući i odredbe Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava. Članom 8. zakona je propisana – zabrana diskriminacije nad strancima. Kada je u pitanju pravo na slobodu i sigurnost stranaca, članom 5. Konvencije je jasno propisano da svako ima pravo na slobodu i sigurnost ličnosti i niko ne smije biti lišen slobode, izuzev u, slučajevima, kao što je u cilju sprečavanja ilegalnog prelaska granice ili osobe, može se lišiti slobode osoba koja je u toku postupka deportacije ili ekstradicije. Ti razlozi su navedeni u članu 99. i

100. Zakona o kretanju i boravku stranaca i odnose se na stavljanje stranca pod nadzor ustanove za prihvat.

Segment koji se bavi represivnim mjerama u okviru kretanja i boravka stranaca i azilu, je pravna zaštita, mogućnost žalbe i tužbe pred Sudom BiH. Kada je u pitanju zaštita, u vezi sa protjerivanjem stranaca, Protokol br.7. Konvencije, stranci koji zakonito borave na teritoriji jedne države, ne mogu se iz nje protjerati, osim na osnovu odluke donijete u skladu sa zakonom. Razlozi za donošenje takve jedne odluke su propisani jasno Zakonom o kretanju i boravku stranaca i azilu.

Ministarstvo sigurnosti, je potpisalo Protokol o besplatnoj pravnoj pomoći, tako da će tokom cijelog postupka koji se vodi prema strancu, istom koji nije informisan o datoj, o mogućnosti besplatne pravne pomoći, biti omogućeno da bude informisan od strane službenika koji vodi postupak.

U potpunosti su usklađeni uslovi boravka stranaca u tim ustanovama sa Ustavom BiH i zagarantovanim pravima propisanim Ustavom, evropskim konvencijama, tako da je strancima tokom boravka u tim ustanovama omogućeno pravo na slobodu manifestovanja religije, vjeroispovjesti, pravnu pomoć, zdravstvenu i socijalnu zaštitu, posjete privatne i službene i mnoga druga prava. Izvještaj relevantnih institucija, ukazuju da su uslovi boravka u emigracionom centru u potpunosti ispunili uslove predviđene međunarodnim konvencijama o ustanovama za prihvat lica.

Migraciona kretanja se povećavaju, problemi multipliciraju, te se usljed toga može očekivati nedostatak finansijskih sredstava, povećanje broja migranata koji je po osobi jako skup i koji će iziskivati dodatne finansijske izvore. U tom slučaju postoji mogućnost gubljenja kontrole nad upravljanjem migracijama, povećaće se broj krivičnih djela, prvenstveno krijumčarenje trgovine ljudima, što će u mnogome prijetiti i sigurnosnom sistemu BiH i zemalja regiona.

Da bi se to sprječilo treba jačati institucije, kapacitete i institucije na državnom nivou usklađene sa zakonodavstvom i najboljim praksama EU u oblasti migracije. Potreban je regionalni pristup, jer ni jedna zemlja u regionu ni bilo gdje, ne može se oduprijeti samostalno jednoj najezdi i eventualno povećanom trendu ilegalnih migracija.

Potrebno je pokrenuti inicijativu za potpisivanje bilatelarnih ugovora o readmisiji sa zemljama porijekla, iz kojih nam najčešće dolaze ilegalni migranti.

7. AGENCIJA ZA ZAŠTITU LIČNIH PODATAKA U BIH

Zaštita ličnih podataka je jedno od osnovnih ljudskih prava i nepochodno je za funkcionisanje bilo kog demokratskog društva ili države. Zaštita ličnih podataka ni u kom slučaju ne znači da se lični podaci ne obrađuju već upravo suprotno. Svakim danom je sve veća potreba za obradom ličnih podataka, a to podrazumijeva preduzimanje odgovarajućih aktivnosti, procedura, standarda. Zaštita ličnih podataka ne spada u kategoriju apsolutnih prava, postoje određena ograničenja, koja su propisana zakonom.

Bosna i Hercegovina je ratifikacijom više međunarodnih ugovora preuzela obavezu da će obezbijediti zaštitu ličnih podataka na teritoriji BiH, kao što su: Univerzalna deklaracija UN-

a, Međunarodni pakt u građanskim i političkim pravima, Evropska konvencija o ljudskim pravima. Parlamentarna skupština BiH 2004. godine je ratifikovala 108. Konvenciju Savjeta Evrope, izmjene i dopune dodatni Protokol. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju stupio je na snagu 1.6.2015., a član 79. tog sporazuma, utvrdio je dvije obaveze za BiH i to: da uskladi svoje zakonodavstvo sa zakonodavstvom Unije i drugim evropskim i međunarodnim standardima i druga da uspostavi nezavisne nadzorne organe sa dovoljno finansijskih i ljudskih potencijala.

Ustav Bosne i Hercegovine, kao i ustavi entiteta garantuju pravo na zaštitu ličnih podataka, s tim što Ustav Republike Srpske poznaje posebno pravo na zaštitu ličnih podataka u skladu sa Evropskom poveljom o ljudskim pravima.

Sva četiri krivična zakona u BiH, poznaju protivzakonitu obradu ličnih podataka. Zaštita ličnih podataka obezbijedena je i kroz parnični postupak u smislu obligacija, naknada nematerijalne štete. U upravnom postupku takođe garantuje se sva ljudska prava, pa tako i zaštita ličnih podataka što podrazumijeva obavezu javnih organa da ne mogu proizvoljno tražiti podatke u određenim postupcima kada postupaju po zahtjevima građana.

Prijedlog zaključaka:

- da se sistemski riješi učešće i Agencije ali i drugih institucija koje se bave zaštitom ličnih podataka prilikom donošenja propisa
- veća saradnja institucija sa zakonodavnim organima, posebno sa tijelima koja se bave ljudskim pravima.

8. INSTITUCIJA OMBUDSMENA ZA ZAŠTITU POTROŠAČA U BIH

Institucija ombudsmana za zaštitu potrošača je nezavisna institucija uspostavljena sa ciljem dobrog i efikasnog provođenja politike zaštite potrošača u BiH. Otpočela je sa radom 2007.godine i ima sjedište u Mostaru. Kao osnovni zakon institucije, Zakon o zaštiti potrošača propisuje obaveze i ovlaštenja ombudsmana, koja su brojna. Naime, članom 101. do 104. Zakona o zaštiti potrošača, propisane su obaveze i ovlaštenja institucije, pa proizilazi da je ombudsman za potrošače zastupnik kolektivnih interesa, prava potrošača koje kako pojedinačnim predmetima, tako i opšte medijskom prostoru predstavlja i brani. On je posebno nezavisno tijelo koje ima ovlaštenja provoditi istražne radnje, javno kritikovati, edukovati i osnaživati slabiju stranu u potrošačkom odnosu, tj. potrošača, preporučivati, objavljujivati izvještaje, posebne izvještaje, instrukcije donositi i naredbe, a sve u svrhu zagovaranja i branjenja kolektivnih prava i interesa potrošača. U cilju bolje primjene pravnih propisa a na osnovu saznanja utvrđenih nadzorom, praksom i analizom predmetnih oblasti, ombudsman izdaje preporuke, donosi instrukcije, daje mišljenje i druge mjere koje bi trebale poboljšati primjenu odnosnih propisa, tj. otkloniti postojeće nepravilnosti i smetnje.

Zaštita potrošača regulisana je Zakonom o zaštiti potrošača koji inače čini opšti propis, kojim su regulisana sva pitanja od interesa za potrošače. Zakon je donesen i u primjeni je od 2006.godine. U velikoj mjeri je usklađen sa pravnom stečevinom Evropske zajednice, te kao takav predstavlja dobru osnovu za pružanje sveobuhvatne i sistemske zaštite potrošača. Pored Zakona o zaštiti potrošača, postoji čitav set drugih propisa koji na direktan ili indirektan način, odnose se na oblast zaštite potrošača, kao što su Zakon o obligacionim odnosima,

Zakon o opštoj sigurnosti proizvoda, Zakon o hrani i drugi. Za potrošača koji je slabija strana, poslovnih transakcija, izuzetno je važno da bude upoznat u potpunosti sa svim propisima, da bude upoznat sa pravima koja mu pripadaju na osnovu važećeg zakonskog propisa. Zakon o zaštiti potrošača između ostalog je definisao osam osnovnih prava potrošača, te garantovao njihovu zaštitu u svim segmentima u kojima djeluju bh potrošači na tržištu roba i usluga. Iako zakon i drugi propisi potrošačke legislative osiguravaju visok stepen zaštite, prava potrošača se krše. U prilog tome govore brojne žalbe potrošača koje zaprima Institucija ombudsmana. Prisutan je stalan trend rasta broja žalbi iz godine u godinu, što predstavlja značajan indikator kršenja prava potrošača od strane proizvođača, pružatelja usluga, trgovaca i ostalih sudionika koji se pojavljuju na strani ponude na bh tržištu. Pri tom registrovani predmeti imaju najčešće višestruke povrede kršenja prava, što dodatno potvrđuje stepen ugroženosti prava potrošača. Neki registrovani predmeti podneseni su od veće skupine potrošača, odnosno građana, što opet ukazuje na sistemsko i konstantno kršenje potrošačkih prava.

9. AGENCIJA ZA PREDŠKOLSKO, OSNOVNO I SREDNJE OBRAZOVANJE

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje BiH, djeluje na tri lokacije. Sjedište Agencije nalazi se u Mostaru i tu se nalazi i Odjel za zajedničku jezgru nastavnih planova i programa, dvije područne jedinice nalaze se u Sarajevu i Banja Luci. Područna jedinica u Sarajevu ima Odjel za standard učeničkih postignuća i područna jedinica u Banja Luci bavi se srednje strukovnim obrazovanjem, obrazovanjem odraslih i cjeloživotnim učenjem.

Agencija je uradila Strateški plan razvoja za razdoblje 2012. - 2016.godine, većina ciljeva je već ostvarena. Agencija je na osnovu evropskog okvira ključnih kompetencija za BiH odredila 10 ključnih kompetencija na osnovu analize udžbenika, nastavnih planova i programa i testiranja nastavnika i direktora škola za BiH. Pošto su te dvije bile najviše prepoznate od njihove strane i od strane učenika, dodana je još tjelesno-zdravstvena i kreativna kompetencija.

Urađene su smjernice za implementaciju zajedničke jezgre nastavnih planova i programa, definirane na ishodima učenja, zato što prošlih 10 godina urađeni su mnogi dokumenti koji su završili u ladicama i zato što nisu imali način kako to implementirati. Zbog toga sui urađene ove smjernice i dalje će nastaviti raditi s ministarstvima, kako bi pratili strukturu dokumenata i metodologiju rada.

Na nivou države, uz podršku Misije OSCE-a u BiH, urađen je model za unapređenje kontinuiranog profesionalnog razvoja odgoitelja, nastavnika i stručnih saradnika u BiH, koji se kasnije spušta na razinu ministarstava koje će to provoditi. Agencija je sudjelovala 15 mjeseci u Tvining projektu Evropske komisije, kada je pitanje institucionalno jačanje kapaciteta Aencije. Uključeni su u programe Erasmus+, kroz ove tri komponente. To je implementacija Evropske agende za obrazovanje odraslih, koje se odnosi na Evropsku platformu za obrazovanje odraslih i tvining za profesionalni razvoj nastavnog i izvan nastavnog osoblja.

10. AGENCIJA ZA RAZVOJ VISOKOG OBRAZOVANJA I OSIGURANJE KVALITETA U BIH

Agencija za razvoj visokog obrazovanja, osiguranja kvaliteta BiH, je samostalna upravna organizacija sa sjedištem u Banja Luci, ima Upravni odbor, koji imenuje Parlamentarna skupština BiH i to na način da se imenovanje vrši ciklično, mandat traje članovima 3 godine, imenuju se svake godine po 3 člana, plus jedne godine 4 člana. U toku je konkurs za izbor 3 člana Upravnog odbora. Odluke se donose većinom glasova, koja uključuje dvotrećinsku većinu svakog naroda, iz razloga što je nadležnost visokog obrazovanja na drugim nivoima, a ne na nivou BiH.

Agencija ima obavezu pratiti stanje u visokom obrazovanju kroz preporuke, davati savjete i preporuke obrazovnim vlastima da se stanje u visokom obrazovanju poboljša, a naročito gledano iz perspektive kvaliteta.

Reforma visokog obrazovanja, započeta je 1997. godine Lisabonskom deklaracijom, nastavila se Bolonjskom deklaracijom i koji se provodi u skoro svim zemljama Evrope. Bosna i Hercegovina je pristupila Bolonjskom procesu na Konferenciji ministara 2003. godine u Berlinu i od tada je preuzela obvezu i aktivno radi na implementaciji strateških ciljeva koji su zapisani u tim dokumentima. Bosna i Hercegovina je 2007. godine usvojila Okvirni zakon o visokom obrazovanju. Poznato je da obrazovanje nije izvorna nadležnost BiH, nego je to nadležnost kantonalnih, županijskih vlasti u Federaciji BiH, RS-a i Brčko Distrikta. Iz ovog razloga i pozicija Agencije za razvoj obrazovanja i osiguranja kvaliteta je specifična to je posao akreditacije i zapravo zajednički posao ove Agencije i nadležnih obrazovnih nivoa vlasti.

PRIJEDLOG ZAKLJUČKA

- usvojiti kvalifikacijski okvir, a što je vrlo bitno i važna pretpostavka za daljnje uređenje prije svega i studentskih .

11. CENTAR ZA INFORMIRANJE I PRIZNAVANJE DOKUMENATA IZ PODRUČJA VISOKOG OBRAZOVANJA

Centar za informisanje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja osnovan je u skladu sa Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u BiH i u skladu sa Konvencijom o priznavanju kvalifikacija koje se odnose na visoko obrazovanje u Evropskoj regiji, Lisabonska konvencija. Centar ima sjedište u Mostaru i nema organizacionih jedinica. Direktora Centra imenuje Upravni odbor. Međutim, Upravni odbor ne funkcioniše, a za to je odgovorno Ministarstvo civilnih poslova BiH i Vijeće ministara BiH.

Centar izvršava svoje nadležnosti u skladu sa članom 45. Okvirnog zakona o visokom obrazovanju i u skladu sa Lisabonskom konvencijom. Centar značajni dio svojih aktivnosti obavlja kroz međunarodnu ulogu, Centar je zvanični predstavnik BiH i sastavni dio Evropske mreže nacionalnih centara, koja je uspostavljena Odlukom Komiteta ministara Savjeta Evrope i Komiteta UNESCO.

PRIJEDLOG ZAKLJUČAKA

- planirati i pripremiti Izmjene i dopune Okvirnog zakona o visokom obrazovanju, kako bi se regulisalo pitanje priznavanja dokumenata.
- Potrebno je napraviti razgraničenje, u primjeni Lisabonske konvencije, jer su neki fakulteti, koji su po Lisabonskoj konvenciji ovlaštteni da vrše priznavanje visokoškolskih kvalifikacija za nastavak školovanja, a ne i za zapošljavanje.
- Potrebno je donjeti novi zakon o nostrifikaciji, jer je na snazi zakon iz 1988. godine, koji nije u skladu sa Lisabonskom konvencijom i propisima evropske unije.

Nakon što su institucije Bosne i Hercegovine, prezentirale svoj rad i stanje ljudskih prava u Bosni i Hercegovini i predstavnici međunarodnih organizacija predstavile su svoj rad u oblasti ljudskih prava.

Misija OSCE-a u BiH, prezentirala je rad Odsjeka za demokratsko upravljanje, Odsjeka za obrazovanje i Sekcije za ljudska prava.

UNDP je predstavio projekat „Dijalog za budućnost “ i rad Sektora pravde i ljudske sigurnosti.

Predstavljen je i rad Delegacije Evropske unije u BiH i to:

- Predstavljanje ključnih aktivnosti na reformi pitanja ljudskih prava u BiH u pogledu pravne stečevine Evropske Unije i evropskih standarda
- Predstavljanje projekta "JAČANJE ULOGE PARLAMENATA U BIH U KONTEKSTU EU INTEGRACIJA".

ZAVRŠNA RAZMATRANJA

Zajednička komisija za ljudska prava je na 8. sjednici održanoj 21.7.2015., u cilju otklanjanja uočenih problema, a u cilju poboljšanja stanje ljudskih prava u Bosni i Hercegovini, usvojila sljedeće

ZAKLJUČKE

1. Zajednička komisija za ljudska prava Parlamentarne skupštine BIH, sa žaljenjem konstatuje da se ministar civilnih poslova niti zamjenik ministra civilnih poslova nisu odazvali na konferenciju te poziva Ministarstvo civilnih poslova BIH, da bez odlaganja dostavi pisane materijale o provođenju obaveza u oblasti ljudskih prava;
2. Zadužuje se Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BIH da, što prije a najkasnije do decembra 2015. godine, posredstvom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, dostavi Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine prijedloge sljedećih propisa:
  - **zakona o izvršavanju međunarodnih obaveza i preporuka iz domena zaštite ljudskih prava;**
  - **Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine kako bi se osiguralo dosljedno usaglašavanje sa Pariškim**

principima Ujedinjenih naroda, preporukama Međunarodnog koordinacijskog odbora za državne institucije za promovisanje i zaštitu ljudskih prava te obavezama za uspostavljanje Nacionalnog preventivnog mehanizma

- **Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije;**
  - **Zakona o pravima žrtava torture;**
  - **Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izbjeglim i raseljenim licima kako bi se osigurale mjere za integraciju povratnika i raseljenih osoba u mjesto povratka;**
  - **Uputstvo u skladu sa Zakonom o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica.**
3. **Zadužuju se Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, Ministarstvo civilnih poslova BiH i Ministarstvo sigurnosti BiH da, posredstvom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, jednom godišnje Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, dostavljaju izvještaje o provođenju svih zakona nad kojima vrši nadzor sa uočenim problemima i prijedlozima konkretnih zakonodavnih ili drugih mjera, sa informacijama o mjerama koje ministarstva preduzimaju u oblasti ljudskih prava;**
  4. **Zadužuje se Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BIH, da što prije, a najkasnije do kraja septembra 2015. godine, posredstvom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, dostavi Izvještaj o pojavama diskriminacije sa prijedlozima konkretnih zakonodavnih ili drugih mjera, u skladu sa članom 8. stav (3) Zakona o zabrani diskriminacije, a koji će obuhvatiti period od usvajanja Zakona o zabrani diskriminacije do kraja 2014. godine, sa analizom usklađenosti zakona sa Zakonom o zabrani diskriminacije, u prioritetnim oblastima;**
  5. **Zadužuje se Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BIH da, što prije a najkasnije do decembra 2015. godine, donese Smjernice za provođenje Svjetskog programa za obrazovanje o ljudski pravima u BIH;**
  6. **Zadužuje se Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BIH, da Zajedničkoj komisiji za ljudska prava dostavi prijedlog najefikasnijeg modela praćenja i koordiniranja provođenja zaključnih komentara i preporuka, koja su dostavila nadležna tijela za praćenja međunarodnih sporazuma u oblasti ljudskih prava;**
  7. **Zadužuje se Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BIH da dostavi Zajedničkoj komisiji za ljudska prava, pregled neizvršenih presuda Evropskog suda za ljudska prava od strane Bosne i Hercegovine sa prijedlozima konkretnih zakonodavnih ili drugih mjera sa informacijama o mjerama koje Ministarstvo preduzima u ovoj oblasti;**
  8. **Zajednička komisija za ljudska prava Parlamentarne skupštine BIH ukazuje na potrebu definiranja obaveznog obrazovanja kao obrazovanja koji uključuje najmanje dvije godine srednjoškolskog obrazovanja;**
  9. **Zajednička komisija za ljudska prava Parlamentarne skupštine BIH poziva Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, da preuzme odgovornost za**

koordinaciju i praćenje provođenja zakonskih akata koji se odnose na prava djece kao i definiranje ujednačenih pokazatelja o ostvarivanju prava djece, uključujući i djecu sa poteškoćama u razvoju, kako bi se osiguralo ujednačeno izvještavanje o pravima djece;

10. U potpunosti uvažavajući podjelu nadležnosti ustanovljenu ustavima u BiH, Zajednička komisija za ljudska prava Parlamentarne skupštine BiH **utvrđuje potrebu ujednačenog razvoja pristupa djece ekonomskim i socijalnim pravima u svim dijelovima Bosne i Hercegovine, kako bi se osigurala ravnopravnost i dostojanstven rast djece;**
11. Zajednička komisija za ljudska prava Parlamentarne skupštine BiH zadužuje Agenciju za državnu službu BiH i entitetske, kantonalne i lokalne institucije koje pružaju **edukaciju državnih službenika da osiguraju edukaciju državnih službenika o obavezama u oblasti ljudskih prava a posebno u oblasti zakona o slobodnom pristupu informacijama i Zakona o zabrani diskriminacije uključujući i certifikaciju polaznika ovih obuka;**
12. Zajednička komisija za ljudska prava Parlamentarne skupštine BiH zadužuje Ministarstvo pravde BiH da, što prije a najkasnije do decembra 2015. godine, posredstvom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine **dostavi prijedlog Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći;**
13. Zaduje se Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice da izradi **prijedlog Strategije za ljudska prava i osnovnih sloboda koja bi odredila ciljeve, aktivnosti, nadležne institucije i rokove na srednjoročnom nivou** kako bi se osigurao koordiniran i usmjeren pristup ostvarivanju ljudskih prava i osnovnih sloboda svih grupa i pojedinica u Bosni i Hercegovini;
14. Zajednička komisija za ljudska prava Parlamentarne skupštine BiH zadužuje Vijeće ministara BiH da osigura da **svi prijedlozi zakona koji se dostavljaju Parlamentarnoj skupštini BiH sadrže ocjenu o usaglašenosti sa Zakonom o zabrani diskriminacije i drugim obavezama Bosne i Hercegovine u oblasti ljudskih prava i osnovnih sloboda;**
15. **Zajednička komisija za ljudska prava Parlamentarne skupštine BiH zadužuje MLJPI/OI da izradi izvještaj o strukturi zaposlenih u javnoj upravi i provođenju obaveza o zastupljenosti u skladu sa popisom iz 1991. na svim nivoima vlasti.**
16. Zajednička komisija za ljudska prava Parlamentarne skupštine BiH zadužuje Ministarstvo sigurnosti BiH da nastavi da prati i koordinira usaglašavanje krivičnog zakonodavstva u BiH u oblasti zločina počinjenih iz mržnje, da nastavi edukaciju policijskih službenika u kreiranju adekvatnog istraživanja i procesuiranju ovih djele **te da redovno dostavlja ovoj Komisiji godišnje izvještaje o zločinima i aktivnostima u borbi protiv iz mržnje u Bosni i Hercegovine u prvom kvartalu svake kalendarske godine;**
17. Zajednička komisija za ljudska prava Parlamentarne skupštine BiH zadužuje Ministarstvo sigurnosti BiH da nastavi da prati stanje ljudskih prava migranata i tražitelja azil, da, što prije a najkasnije do decembra 2015. godine, posredstvom

Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, dostavi Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine dostavi prijedlog Zakona o azilu, **te da redovno dostavlja ovoj Komisiji godišnje izvještaje o trendovima migracija i aktivnostima na zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda migranata i tražitelja azila;**

18. Zajednička komisija za ljudska prava Parlamentarne skupštine BiH, nadležna je za razmatranje svih prijedloga propisa koji se dostavljaju Parlamentarnoj skupštini BiH, u pogledu usklađenosti propisa sa obavezama u oblasti ljudskih prava;

19. Daje se podrška inicijativi zakonodavnih aktivnosti stvaranja zakonskog okvira u vezi saradnje sa međunarodnim tijelima UN , Vijeća Europe i Europske unije kako je predložilo Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH .

20. Uključivanje Parlamentarne skupštine BiH, pored Vijeća ministara BiH, u izvještavanje o radu Ureda zastupnika za ljudska prava, kao i razmatranju posebnih informacija o statusu izvršenja pojedinačnih slučajeva, putem Zajedničke Komisije za ljudska prava .

21. Zajednička komisija za ljudska prava Parlamentarne skupštine BiH preuzima obavezu organizacije godišnje konferencije o praćenju ovih zaključaka i drugih prepoznatih prioriteta u oblasti ljudskih prava i sloboda te u svom kapacitetu stoji na raspolaganju svim nadležnim institucijama u provođenju ovih zaključaka.

PREDSJEDAVAJUĆI ZAJEDNIČKE KOMISIJE

Borislav Bojić

Dostavljeno:

- naslovu
- a/a